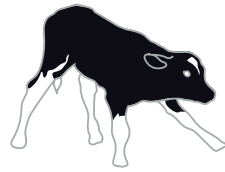

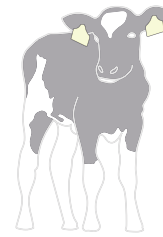
Een blauwdruk helpt veehouders om planmatig aan de slag te gaan met het verbeteren van de jongveeopfok. In een serie artikelen lichten specialisten, studenten en veehouders de hoofdlijnen van de checklist per levensfase toe. In dit eerste deel staat de geboorte centraal.

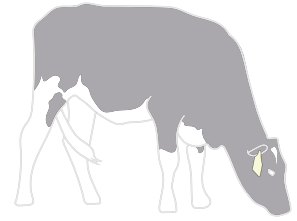
DEEL 1
GEBOORTE

DEEL 2
EENLINGBOXEN

DEEL 3
GROEPSHOKKEN

DEEL 4
LIGBOXEN

Een goede afkalfstal is het halve werk

Iedere veehouder weet het. Een probleemloze opfok begint met goede zorg voor koe en kalf rondom de geboorte. Maar wie weinig tijd heeft, moet keuzes maken. De blauwdruk voor de jongveeopfok beschrijft de succesfactoren voor een optimale start. Een slim ingerichte afkalfstal en vaste protocollen verlagen de drempel om consequent netjes te werken.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Ton Miltenburg: ‘Blauwdruk maakte me bewust van verbeterpunten rondom de geboorte’

Ton Miltenburg was een van de veehouders die meedacht bij de ontwikkeling van de blauwdruk. In het Gelderse Est heeft hij een bedrijf met 130 melkkoeien. ‘Ik hield altijd veel kalveren aan, maar de laatste jaren ben ik scherper geworden op de opfok’, vertelt hij. ‘Door de blauwdruk heb ik in beeld welke verbeterpunten er nog zijn op mijn bedrijf’, aldus de veehouder.

Een vervelend probleem dat bij Miltenburg al jaren regelmatig de kop opstak, is een besmetting met cryptosporidium. Dit zorgt voor ernstige kalverdiarree, soms met dodelijke afloop. ‘Naar aanleiding van het project heb ik de houten kalverhokjes vervangen door iglo’s. Deze zijn beter schoon te maken en kunnen

ook worden verplaatst’, geeft de veehouder een voorbeeld van een aanpassing. ‘Ook meet ik nu de kwaliteit van de biest en laat ik regelmatig de hoeveelheid antistoffen in het bloed bepalen’, vertelt hij.

Ondanks de gunstige uitkomsten van deze metingen heeft Miltenburg de cryptoproblemen nog niet volledig onder controle. ‘De kalveren worden waarschijnlijk direct na de geboorte al besmet’, weet de veehouder. ‘Ik probeer zo veel mogelijk bij het afkalven aanwezig te zijn om het kalf schoon op te vangen. Maar omdat ik het werk grotendeels alleen rondzet, moet ik soms keuzes maken. Dankzij de blauwdruk ben ik me ervan bewust dat ik op dit punt nog wat laat liggen.’

De blauwdruk voor een goede geboortezorg is een lange lijst van succesfactoren. Over het nut ervan bestaat volgens Thom de Graaf weinig discussie. ‘Maar dat veehouders de theorie onderschrijven, wil nog niet zeggen dat ze deze ook altijd toepassen’, vertelde hij als student aan de HAS Hogeschool Den Bosch. Met een groepje studiegenoten ging hij met de concepten van de blauwdruk de boer op om deze te toetsen in de praktijk. De ene veehouder bleek erg gemotiveerd om wat met de aanbevelingen te doen, bij de ander bleven de goede bedoelingen steken in praktische bezwaren, zoals gebrek aan tijd en geld.

Geen tijd, wel zorg

Bert van Niejenhuis van Dierenartsenpraktijk West-Betuwe herkent het dilemma dat De Graaf schetst uit zijn eigen dierenartspraktijk. ‘Veehouders weten allemaal dat een kalf zo snel mogelijk biest moet krijgen en in een schoon hok moet liggen. Maar ze handelen daar niet altijd naar, meestal omdat ze denken dat ze er geen tijd voor hebben’, merkt de dierenarts.

‘Ik snap dat veehouders druk zijn en ook een keer willen slapen. Maar lang niet alle kalveren worden ’s nachts geboren. En als je het goed voor elkaar hebt, onder andere met een praktisch ingerichte afkalfstal, hoeft de juiste zorg voor koe en kalf niet heel veel tijd te kosten. Je moet het jezelf zo gemakkelijk mogelijk maken. Dat verlaagt de drempel om consequent netjes te werken’, houdt hij de boeren die hij begeleidt, vaak voor. ‘Met een paar simpele investeringen leg je al een hele goede basis voor de opfok’, stelt Niejenhuis. ‘Juist als je druk bent, is het belangrijk dat je problemen probeert te voorkomen. Want als je achter de feiten aanloopt, kost de zorg voor de kalveren alleen nog maar meer tijd’, is zijn ervaring.

Details bepalen werkgemak

Niejenhuis denkt dat de blauwdruk veehouders echt op weg kan helpen om de jongveeopfok structureel te verbeteren. ‘Veehouders die de adviezen hebben opgevolgd, zien daarvan positieve resultaten’, stelt hij vast. ‘Zo nemen proble-

men met diarree als gevolg van een cryptosporidiumbesmetting duidelijk af als kalveren consequent direct na de geboorte in een schone omgeving worden gebracht’, geeft de dierenarts als voorbeeld.

Thom de Graaf is inmiddels oud-student en veehouder in een maatschap met zijn oom en tante. Na een bedrijfsverplaatsing melken ze in het Gelderse Zoelmond ongeveer 130 koeien met twee robots. ‘De stal voor de melkkoeien moesten we renoveren en dat gaf ons de kans om opnieuw na te denken over de inrichting. Op termijn zal ik het bedrijf alleen moeten kunnen runnen. Werkgemak was voor ons dan ook een belangrijk uitgangspunt bij de herinrichting’, geeft hij aan. ‘Zo hebben we direct naast de robots een strohok gemaakt voor kalfkoeien. Hierin kan ik koeien eenvoudig separeren en vastzetten. Zo kan ik mijn eentje gemakkelijk en veilig afkalfhulp verlenen als dat nodig is’, vertelt De Graaf.

Preventie verhoogt werkplezier

Ook over de details heeft de jonge ondernemer, met de blauwdruk in zijn achterhoofd, nagedacht. ‘Het zijn allemaal maar kleine dingen, maar deze zijn bij elkaar opgeteld wel bepalend voor het werkgemak’, is zijn ervaring.

Onder andere dankzij een met zorg samengesteld rantsoen voor de droge koeien kalft het overgrote deel van de dieren van de Gelderse veehouder de laatste maanden zonder hulp af. ‘In twintig tot dertig minuten heb ik de koe gemolken en het kalf gevoerd. Dat is ook als je druk bent nog wel in te passen’, merkt hij.

‘De investeringen die we hebben gedaan, lijken zich snel terug te betalen, want de opfok gaat de laatste tijd erg goed’, vertelt De Graaf. ‘Ook de moeite die ik steek in preventieve zorg, levert me uiteindelijk tijdwinst en werkplezier op, omdat er minder trammelant is’, merkt hij. Toch verwacht de veehouder de blauwdruk nog wel eens te raadplegen. ‘Er zullen ook perioden komen dat het wat minder gaat. Nalopen van de checklist kan dan helpen om de oorzaak van problemen te achterhalen en te werken aan een oplossing’, denkt hij. |